

PROGOVORI O PREGOVORIMA - aktivno učešće civilnog društva u procesu pregovara sa EU

**Mapiranje organizacija civilnog društva (OCD), profesionalnih i
strukovnih udruženja, akademske javnosti, medija i drugih
zainteresovanih strana u procesu pregovora o pristupanju Srbije
Evropskoj**

- Dubinska analiza rezultata istraživanja -

**Mart 2014, Beograd
Centar za evropske integracije Beogradske otvorene škole**

Sadržaj:

Uvod.....	3
1. Mapiranje organizacija civilnog društva (OCD), profesionalnih i strukovnih udruženja, akademske javnosti, medija i drugih zainteresovanih strana u procesu pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj Uniji.....	5
1.1. Zainteresovanost za praćenje procesa pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji.....	5
1.2. Poznavanje procesa pregovora o pristupanju Evropskoj uniji.....	6
1.3. Kapaciteti organizacija/institucija za praćenje procesa pregovora o pristupanju Srbije EU.....	7
1.4. Potreba za organizovanjem dodatnih obuka, konsultativnih i informativnih radionica o procesu pregovora o pristupanju Srbije EU.....	8
1.5. Informisanost o procesu pregovora o pristupanju Srbije EU.....	10
1.6. Saradnja sa nadležnim institucijama i uspostavljenom strukturom odgovornom za vođenje procesa pregovora sa EU.....	11
1.7. Poglavlja u okviru pregovaračkog procesa koja ulaze u oblast i ekspertizu delovanja organizacije/institucije koje su učestvovala u procesu mapiranja i koje su zainteresovane da aktivno prate proces pregovora o pristupanju.....	13
1.8. Završni komentari i zaključci.....	16
2. Prilog 1: Upitnik za mapiranje organizacija civilnog društva (OCD), profesionalnih i strukovnih udruženja, akademske javnosti, medija i drugih zainteresovanih strana u procesu pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji (EU).....	17

Uvod

Centar za evropske integracije (CEI) Beogradske otvorene škole (BOŠ) pokrenuo je inicijativu „PROGOVORI O PREGOVORIMA - aktivno učešće civilnog društva u procesu pregovara sa EU“. Osnovni cilj ove Inicijative jeste da doprinese evropeizaciji Srbije kroz promociju transparentnog i odgovornog procesa vođenja pregovora o pristupanju Evropskoj uniji (EU) zasnovanog na dijalogu i partnerskoj saradnji civilnog društva i javnih vlasti.

Prvi korak na projektu predstavljao je mapiranje OCD, profesionalnih i strukovnih udruženja, akademske javnosti, medija i drugih zainteresovanih strana u procesu pregovora o pristupanju Srbije EU koje je imalo za cilj da utvrdi listu zainteresovanih strana u određenim oblastima politika koje su obuhvaćene pregovaračkim poglavljima.

Upitnik se odnosio na civilno društvo u najširem smislu te reči (udruženja građana; profesionalne (strukovne) organizacije; kulturne i umetničke asocijacije/klubovi; organizacije koje predstavljaju društvene i ekonomske aktere (kao npr. organizacije potrošača, pacijenata, studenata, poslovne asocijacije, itd.); akteri tržišta rada (sindikati i asocijacije poslodavaca) i medijske asocijacije) kao i na zadužbine, fondacije, univerzitete/fakultete i naučne institute.

Ciljevi istraživanja:

- Identifikacija udruženja i ostalih predstavnika civilnog društva koji su zainteresovani da prate proces pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji, kao i pojedinačna pregovaračka poglavlja;
- Ispitati koliko su predstavnici civilnog društva informisani i upoznati sa procesom pregovora o pristupanju Evropskoj uniji i kakvi su kapaciteti organizacija/institucije za praćenje procesa;
- Identifikovati potrebe za organizovanjem dodatnih obuka, konsultativnih i informativnih radionica o procesu pregovora o pristupanju Srbije EU;
- Proceniti saradnju sa nadležnim institucijama i uspostavljenom strukturom odgovornom za vođenje procesa pregovora sa EU;
- Zabeležiti predloge i sugestije predstavnika organizacija/institucija koji bi doprineli uspešnosti inicijative.

Metodologija istraživanja:

Tip istraživanja	Kvalitativno i kvantitativno onlajn istraživanje Prikupljeni podaci su obrađeni metodama deskriptivne statistike.
Metod/tehnika istraživanja	Onlajn upitnik kreiran uz pomoć SurveyMonkey softvera (https://www.surveymonkey.com/s/S5QQ8FW)
Upitnik	10 pitanja zatvorenog karaktera sa opcijom dodatnog komentara, trajanje popunjavanja upitnika 5 minuta
Uzorak	304 predstavnika organizacija civilnog društva (OCD), profesionalnih i strukovnih udruženja, akademske javnosti, medija i drugih zainteresovanih strana
Teritorija	Republika Srbija
Period	14. januar – 4. februar 2014. godine

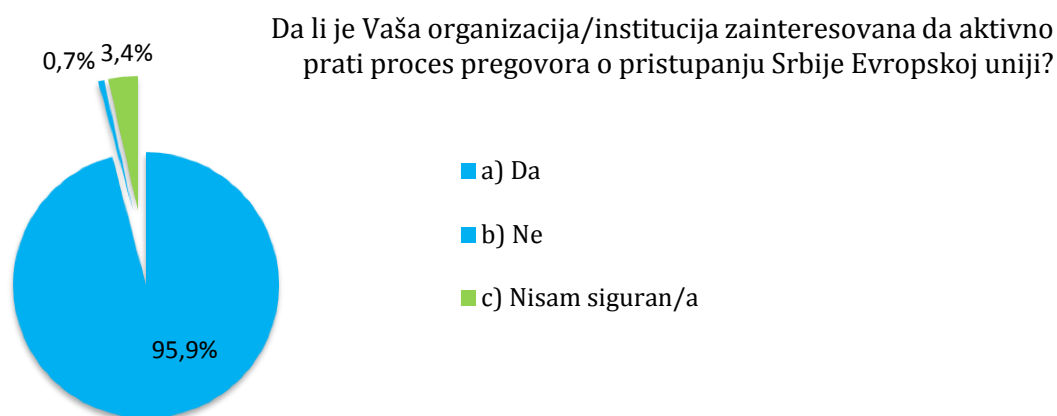

1. Mapiranje organizacija civilnog društva (OCD), profesionalnih i strukovnih udruženja, akademske javnosti, medija i drugih zainteresovanih strana u procesu pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj

Pregovori o članstvu u Evropskoj uniji su najzahtevnija faza procesa evropskih integracija, koja doprinosi promeni celokupnog sistema jedne države. Aktivna uloga civilnog društva u procesu pregovora je od velike važnosti kako zbog kapaciteta (znanja i veština) kojima ono raspolaže, tako i potrebe da se obezbedi transparentnost celokupnog procesa, a time i široka podrška javnosti tokom tog procesa.

Prvi korak u tome predstavlja mapiranje svih zainteresovanih aktera, odnosno identifikacija OCD, profesionalnih i strukovnih udruženja, akademskih institucija i drugih zainteresovanih strana koje mogu da utiču i kvalitetno doprinesu procesu pregovora u određenim pregovaračkim poglavljima.

1.1. Zainteresovanost za praćenje procesa pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj unije

Grafikon 1. Zainteresovanost za praćenje procesa pregovora o pristupanju Srbije EU

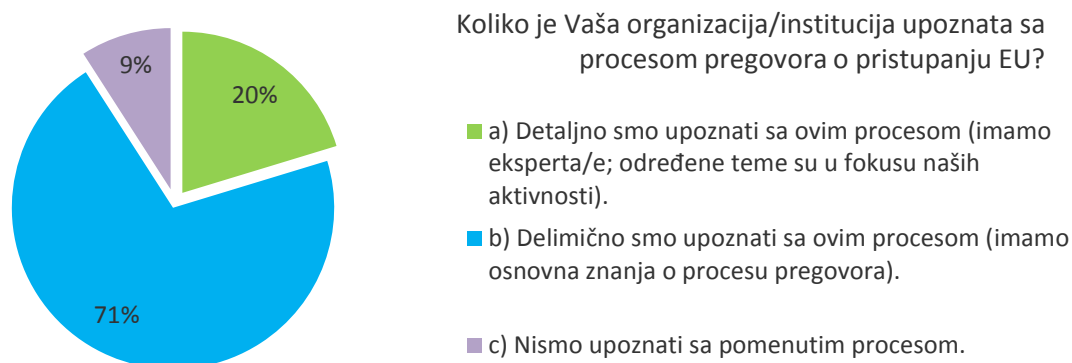
Na pitanje da li je organizacija/institucija zainteresovana da aktivno prati proces pregovora o pristupanju Srbije EU 96% ispitanika je odgovorilo pozitivno, dok je samo 3% odgovora bilo negativno. Manje od 1% nije sigurno da li je njihova institucija/organizacija zainteresovana da prati pristupne pregovore (Grafikon 1).

U delu koji je bio otvoren za dodatne komentare kao osnovni razlog interesovanja za praćenje procesa pregovora o pristupanju navedeno je da je promocija evropskih integracija u skladu sa misijom i vizijom organizacije/institucija i da je to oblast delovanja date organizacije/institucije. Na drugom mestu izdvojena je činjenica da se značajan deo evropskog zakonodavstva realizuje na lokalnom nivou, te da je neophodno pratiti proces pregovora zbog bolje primene zakona koji budu usvojeni prilikom usklađivanja zakonodavstva Republike Srbije sa pravnom tekovinom Evropske unije. Opšta informisanost i doprinos razvoju civilnog društva, takođe, su više puta istaknuti razlozi interesovanja za proces pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji.

Opšti zaključak je da su predstavnici civilnog društva svesni važnosti procesa pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji, pa samim tim i imaju potrebu da prate proces koji će u potpunosti oblikovati budući sistem zemlje.

1.2. Poznavanje procesa pregovora o pristupanju Evropskoj uniji

Grafikon 2. Poznavanje procesa pregovora o pristupanju Evropskoj uniji

Drugo pitanje odnosilo se na poznavanje procesa pregovora o pristupanju EU. 71% ispitanika je odgovorilo da je njihova organizacija/institucija delimično upoznata sa procesom, odnosno da poseduju osnovna znanja o procesu pregovora, dok je 9% ispitanika odgovorilo da nije upoznata sa procesom. Samo 20% ispitanih predstavnika organizacija/institucija je detaljno upoznato sa procesom pregovora o pristupanju EU.

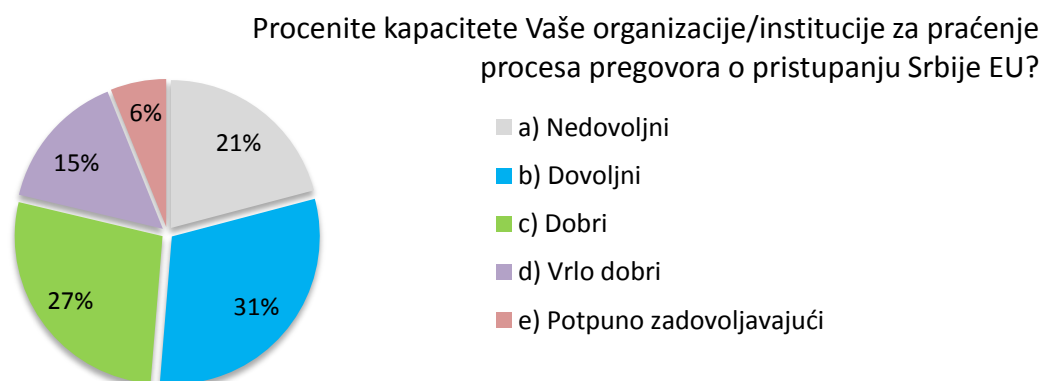
Putem dodatnih komentara organizacije/institucije koje su učestvovale u mapiranju naglasile su da su jedini izvor informacija elektronski i pisani mediji, uz napomenu da informacije koje dolaze iz

medija nisu dovoljne da bi se poznao proces i da je potrebno mnogo više informacija od onih koje su trenutno dostupne, kao i dodatna pojašnjenja. Nepoznavanje procesa pregovora o pristupanju posledica je i nepostojanja jasne strategije i definisane pozicije OCD u pregovorima, kao i netransparentnosti celokupnog procesa, istaknuto je od strane ispitanika kroz više komentara.

Na osnovu dodatnih komentara možemo zaključiti i da su organizacije/institucije upoznate sa delovima pregovaračkog poglavlja koja su u oblasti njihovog delovanja i interesovanja, i da u tom kontekstu imaju dovoljno informacija. Kao jedan od izvora informisanja naveden je SEKO mehanizam (Konsultativni mehanizam Kancelarije za evropske integracije Vlade Republike Srbije za organizacije civilnog društva kreiran za potrebe planiranja razvojne pomoći, posebno programiranja i praćenja Instrumenta za pretpristupnu pomoć). Pojedine organizacije/institucije su istakle da ne znaju gde mogu da nađu informacije o procesu pregovora o pristupanju.

1.3. Kapaciteti organizacije/institucije za praćenje procesa pregovora o pristupanju Srbije EU

Grafikon 3. Kapaciteti organizacije/institucije za praćenje procesa pregovora o pristupanju Srbije EU

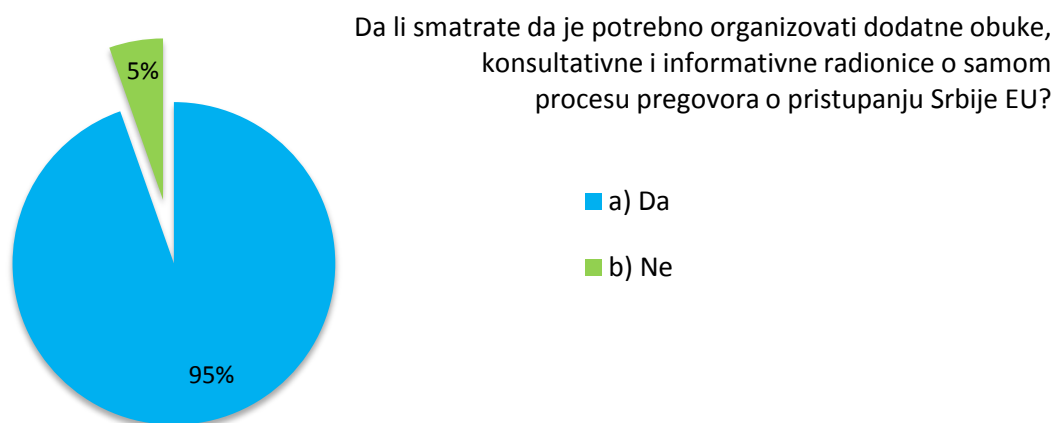
Samo 6% ispitanika je odgovorilo da su kapaciteti organizacije/institucije iz kojih dolaze za praćenje procesa pregovora o pristupanju Srbije EU potpuno zadovoljavajući, dok je 15% njih ocenilo njihov kapacitet kao vrlo dobar. Najveći procenat ispitanika, njih 31%, je procenilo kapacitete kao dovoljne, a 21% kao nedovoljne. Ovaj podatak dovodi do zaključka da više od polovine ispitanih organizacija/institucija u skladu sa sopstvenom procenom nemaju dobre kapacitete za praćenje procesa pregovora o pristupanju Srbije sa EU. Samo 27% ispitanika je ocenilo svoje kapacitete kao dobre.

Kao dodatni komentari na pitanje kapaciteta organizacije/institucije istaknut je nedostatak ljudskih resursa i vremena. Nedostatak finansijskih sredstava za pokrivanje putnih troškova radi pohađanja seminara i obuka identifikovan je kao drugi problem u izgradnji kapaciteta organizacije/institucije za praćenje procesa pregovora o pristupanju Srbije sa EU. Kao problem istaknut je i nedostatak informacija i potpunog, pravovremenog i nepristrasnog izveštavanja, naročito kada se radi o medijima u Srbiji. Veliku teškoću predstavlja i korišćenje previše administrativno tehničkog jezika u izveštajima. Pojedine organizacije/institucije su istakle da kao članice određenih mreže dobijaju informacije i jačaju svoje kapacitete, ali da su potrebna dodatna znanja i resursi.

Na osnovu gore navedenog zaključak je da je neophodno uložiti dodatne napore za jačanje kapaciteta organizacija/institucija civilnog društva kako bi se unapredio proces praćenja pregovora o pristupanju sa EU, dok poseban naglasak mora biti stavljen na unapređenje ljudskih i finansijskih kapaciteta.

1.4. Potreba za organizovanjem dodatnih obuka, konsultativnih i informativnih radionica o procesu pregovora o pristupanju Srbije EU

Grafikon 4. Potreba za organizovanjem dodatnih obuka, konsultativnih i informativnih radionica o procesu pregovora o pristupanju Srbije EU

95% predstavnika ispitanih organizacija/institucija smatra da je potrebno organizovanje dodatnih obuka, konsultativnih i informativnih radionica o procesu pregovora o pristupanju Srbije EU.

Kroz dodatne komentare predloženo je da se ne organizuju zatvoreni skupovi za mali broj ljudi po pozivu, već otvorene panel diskusije i tribine gde postoji mogućnost za debatu sa panelistima. Preporuka je da paneli budu pokriveni i od strane medija i da postoji mogućnost uključenja gledaoca.

Neophodno je organizovati dodatne obuke za predstavnike sindikata i organizacija poslodavaca. Za određene teme kao što su zaštita životne sredine i ruralni razvoj, imajući u vidu obimnost evropskog zakonodavstva, postoji posebna potreba za dodatnim obukama i radionicama, ali i za sva ostala poglavlja.

Kao dodatni razlozi i obrazloženje navedeno je da je neophodno dalje razjasniti kakva je uloga organizacija civilnog društva i šta konkretno proces pregovora o pristupanju civilnom društvu i društvu uopšte treba da donese, pre svega zbog uvida u aktuelne procese i planiranje narednih koraka. Istaknuto je da je neophodno organizovati informativne i konsultativne radionice o tome kako delovati na lokalnu za dostizanje standarda za pristupanje EU.

Opšti zaključak je da je potrebno organizovati dodatne obuke i radionice o procesu pregovora o pristupanju u EU, jer i organizacije civilnog društva kao i sami građani nisu u potpunosti obavješteni, kako o samom procesu tako i o njegovim ishodima.

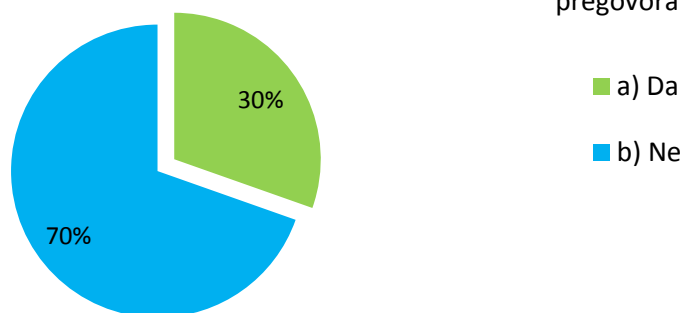
Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije je do sada realizovala različite aktivnosti na planu jačanja kapaciteta predstavnika OCD za pregovarački proces kroz organizaciju obuka, treninga ili seminara za određena pregovaračka poglavlja i proces u celini.

Uz posredstvo Kancelarije organizovano je internet praćenje eksplanatornog skrininga za 13 od 14 pregovaračkih poglavlja (za Poglavlje 35 - Ostalo nije bio organizovan prenos) za predstavnike civilnog društva.

1.5. Informisanost o procesu pregovora o pristupanju Srbije EU

Da li smatrate da ste dovoljno informisani o procesu pregovora o pristupanju Srbije EU?

Grafikon 5. Informisanost o procesu pregovora o pristupanju Srbije EU

Kada je u pitanju informisanost o procesu pregovora o pristupanju Srbije EU samo 30% ispitanika smatra da je dovoljno informisano o procesu pregovora o pristupanju Srbije EU, dok čak 70% smatra da nije.

Osnovni izvor informisanja jesu mediji, uz komentar da su informacije razučene, da je protok informacija jednostran, da je zastupljen senzacionalistički pristup izveštavanju i da su teme politizovane. Odnosno ono što je posebno istaknuto jeste da nedostaje sistematizovan, lako dostupan i razumljiv, blagovremen izvor informacija. Najveći broj televizijskih priloga ili članaka u štampi odnosi se na protokolarne vesti o posetama srpskih zvaničnika evropskim kolegama i obrnuto, njihovim razgovorima, pojedinačnim izjavama političara i sl. Takođe, pristutno je i izveštavanje o Evropi kroz prizmu unutar-nacionalnih pitanja. Teško je naći sadržaje koji se na ozbiljan način bave različitim oblastima života kakvi su recimo poljoprivreda, zapošljavanje i sl. Ispitanici su konstatovali da je za potpuniji nivo informisanja potrebna saradnja sa nadležnim institucijama.

Kao jedan od osnovnih izvora informisanja navedena je Kancelarije Vlade Republike Srbije za saradnju sa civilnim društvom i web portal EurAktiv.rs. S druge strane, treba izdvojiti i komentare koji ističu da i nedovoljna aktivnost civilnog društva jeste uzrok opšteg stanje neinformisanosti o procesu pregovora Srbije sa EU.

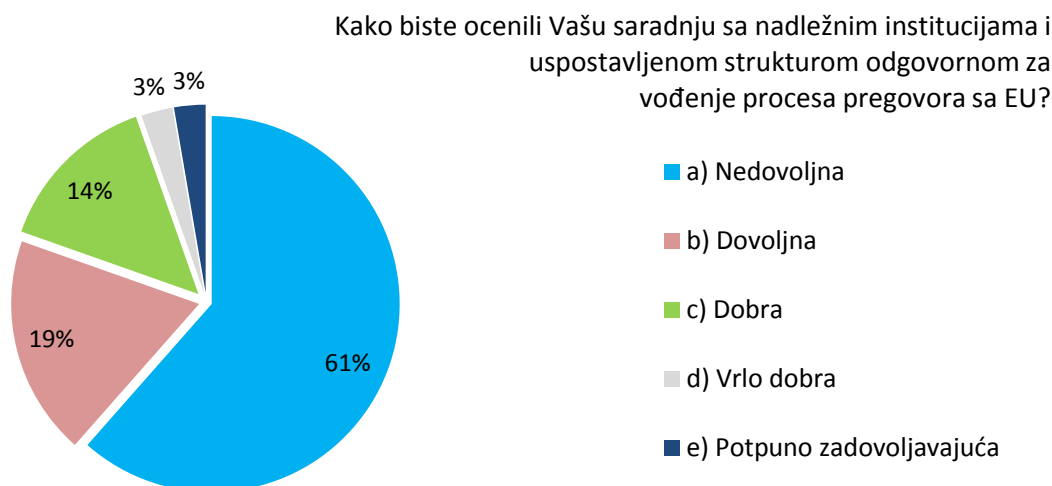
Vlada Srbije usvojila je na sednici održanoj 30. decembra 2011. godine tekst dokumenta "Strategija komunikacije o pristupanju Republike Srbije Evropskoj uniji". Ova strategija je doneta na period do završetka pregovora o pristupanju i referendumu na kojem će se građani izjasniti o članstvu Republike Srbije u EU, a sprovodi se u skladu s detaljnim godišnjim akcionim planom, za čiju pripremu je zadužena Kancelarija za evropske integracije u saradnji sa relevantnim državnim organima.

Jedan od ključnih ciljeva ove Strategije je da obezbedi razumevanje građana i njihovu najširu podršku za sve aspekte pristupanja Srbije Evropkoj uniji. Takođe, Strategija bi trebalo da podigne svest građana o tome da je proces pristupanja zapravo od suštinskog interesa za pojednca, kao i za čitavo društvo i državu.

Strategija komunikacije Vlade Republike Srbije o procesu pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji predviđa da se: "...kao prvi pravac delovanja i komunikacije u okviru Pregovora, u proces redovnih aktivnosti nadležnih državnih organa i organizacija uvede i predlaganje i planiranje komunikacionih aktivnosti koje proizlaze iz delokruga pojedinačnih resora."

1.6. Saradnja sa nadležnim institucijama i uspostavljenom strukturom odgovornom za vođenje procesa pregovora sa EU

Grafikon 6. Saradnja sa nadležnim institucijama i uspostavljenom strukturom odgovornom za vođenje procesa pregovora sa EU

Najveći broj ispitanika predstavnika organizacija/institucija, njih 61%, ocenjuje saradnju sa nadležnim institucijama i uspostavljenom strukturom odgovornom za vođenje procesa pregovora sa EU kao nedovoljnu. Ukupno 6% ocenjuje saradnju kao vrlo dobru ili potpuno zadovoljavajuću.

Kroz dodatne komentare organizacije/institucije su podelile svoje dobro i loše iskustvo.

Kao pozitivan primer dobre saradnje sa nadležnim institucijama navedena je Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije, koja redovno obaveštava i poziva predstavnike OCD na organizovane prenose eksplanatornog analitičkog pregleda zakonodavstva (skrininge) po određenim poglavljima. Takođe, istaknuti su i pozitivni primeri saradnje sa pojedinačnim ministarstvima, npr. Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Ministarstvom energetike, razvoja i zaštite životne sredine.

Najveći izazov za predstavnike civilnog društva jeste nepoznavanje strukture za vođenje procesa pregovora o pristupanju, kao i nepostojanje kontakata ispred pojedinačnih ministarstava odnosno osoba koje su uključene u proces pregovora. Nadležne institucije još uvek ne prepoznaju kao stvarnu potrebu učešće OCD, već dosta stvari „rade pod pritiskom“.

Na lokalnom nivou najveću prepreku pored nedostatka informacija predstavljaju i predstavnici lokalne samouprave koji ne prepoznaju potrebu uključenja OCD u proces donošenja odluka. Sa druge strane, lokalni nosioci vlasti treba da informišu javnost o najbitnijim prednostima pristupanja EU i da

se konsultuju sa OCD o mogućnostima i načinima iskorištavanja nastalih i budućih okolnosti u procesu pristupanja Srbije EU, u skladu sa lokalnom strategijom razvoja.

Jedan broj institucija/organizacija je odgovorio da nije imalo nikakav kontakt sa institucijama koje se bave vođenjem procesa pregovora sa EU, kao i da je u pitanju zatvoren krug aktera i da se ne vidi prostor gde bi uticaj predstavnika OCD bio moguć.

Vlada Republike Srbije je na sednici održanoj 23. septembra 2013. godine usvojila sve dokumente neophodne za uspostavljanje strukture za vođenje pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji. Postojeća struktura za proces pregovora počiva na sledećim akterima i mehanizmima:

- **Koordinaciono telo za proces pristupanja Republike Srbije EU**
- **Savet Koordinacionog tela**
- **Pregovaračke grupe za pregovore o pristupanju**
- **Pregovarački tim za vođenje pregovora o pristupanju Republike Srbije EU**

Iako su pregovori zvanično započeli još uvek nemamo jasno definisanu strukturu (nije formiran Pregovarački tim) i nije jasno da li će i na koji način biti uključeni predstavnici civilnog društva i akademske jasnosti u sam tok pristupnih pregovora (koji su to mehanizmi za konsultacije, na koji način će se vršiti razmena informacija između civilnog društva i pregovaračkih timova).

Odlukom Vlade Republike Srbije o osnivanju Koordinacionog tela Republike Srbije u cilju koordinisanja procesa pristupanja Srbije EU, definisano je učešće u radu Saveta Koordinacionog tela predstavnika Kancelarije za saradnju sa civilnim društvom.

Predstavnici Kancelarije uzeće učešće u 10 pregovaračkih grupa (Poglavlje 8 – Politika konkurencije; Poglavlje 10 – Informaciono društvo i mediji; Poglavlje 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj; Poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje; Poglavlje 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih institucija; Poglavlje 23 – Pravosuđe i osnovna prava; Poglavlje 24 – Prava, sloboda i bezbednost; Poglavlje 26 – Obrazovanje i kultura; Poglavlje 27 – životna sredina i Poglavlje 28 – Zaštita potrošača i zaštita zdravlja).

1.7. Poglavlja u okviru pregovaračkog procesa koja ulaze u oblast i ekspertizu delovanja organizacije/institucije koje su učestvovalе u procesu mapiranja i zainteresovane da aktivno prate proces pregovora o pristupanju

Pregovaračko poglavlje	Br. organizacija/institucija
1. Slobodno kretanje robe	43
2. Slobodno kretanje radnika	57
3. Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga	59
4. Slobodno kretanje kapitala	34
5. Javne nabavke	50
6. Pravo privrednih društava	28
7. Pravo intelektualne svojine	66
8. Politika konkurencije	48
9. Finansijske usluge	32
10. Informaciono društvo i mediji	85
11. Poljoprivreda i ruralni razvoj	120
12. Sigurnost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika	52
13. Ribarstvo	23
14. Transportna politika	21
15. Energetika	76
16. Oporezivanje	31
17. Ekonomska i monetarna politika	38
18. Statistika	18
19. Socijalna politika i zapošljavanje	151
20. Preduzetništvo i industrijska politika	79
21. Trans-evropske mreže	37
22. Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata	71
23. Pravosuđe i osnovna prava	95
24. Pravda, sloboda i bezbednost	106
25. Nauka i istraživanje	92
26. Obrazovanje i kultura	167
27. Životna sredina	164
28. Zaštita potrošača i zaštita zdravlja	91
29. Carinska unija	22
30. Spoljni odnosi	30
31. Spoljna, bezbednosna i odbrambena politika	18

32. Finansijska kontrola	27
33. Finansijske i budžetske odredbe	33
34. Institucije	71
35. Ostalo	35

U skladu sa rezultatima mapiranja pregovaračka poglavlja koja su u centru interesovanja predstavnika civilnog društva su: **Poglavlje 26 – Obrazovanje i kultura (167); Poglavlje 27 – Životna sredina (164); Poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje (151); Poglavlje 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj (120); Poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbednost (106) i Poglavlje 23 – Pravosuđe i osnovna prava (95)**. Kada su u pitanju predstavnici medija neophodno je pratiti pregovore kroz sva pregovaračka poglavlja, kao i proces u celini.

Na osnovu mapiranih pregovaračkim poglavlja možemo zaključiti koje su to oblasti i teme iz pregovaračkih poglavlja koje će biti predmet interesovanja tokom procesa pregovora i kojima će biti posvećeno najviše pažnje od strane predstavnika civilnog društva i zainteresovanih aktera. Izuzev Poglavlja 26 – Obrazovanje i kultura (koja ne sadrži evropsko zakonodavstvo koje je neophodno preuzeti), sva ostala izdvojena poglavlja po obimu evropskih pravnih tekovina koje je neophodno preuzeti i primeniti predstavljaju veliki izazov za Srbiju u predstojećem periodu, što nas navodi na zaključak da je civilno društvo u potpunosti prepoznalo ključne izazove u procesu.

U okviru dodatnih komentara od strane pojedinih organizacija/institucija je izdvojeno da svi elementi socio-ekonomskog uticaja na uključenost osetljivih društvenih grupa, zaštitu ljudskih prava u svim oblastima života sa posebnim naglaskom na prava žena, unapređivanje rodne ravnopravnosti, zdravstva su posebno bitne oblasti u procesu pregovora o pristupanju Srbije EU.

Zaključak je da su organizacije/institucije svesne da ne mogu da prate sve oblasti obuhvaćene pregovaračkim poglavljima imajući u vidu obimnost i kompleksnost celokupnog procesa, već samo određena poglavlja iz domena njihove delatnosti i interesovanja. Takođe, i u okviru izabranog poglavlja, postoje sektori u kojima su više ili manje stručni i sposobni da prate proces, kako je istaknuto u okviru dodatnih komentara od strane ispitanika.

U uvodnoj izjavi Republike Srbije na Međuvladinoj konferenciji u Briselu 21. januara 2014. godine kada su zvanično i otpočeli pregovori o pristupanju Republike Srbije Evropskoj uniji, pored obrazloženja opredeljenosti Srbije da pristupi EU i privrženosti idejama, ciljevima i vrednostima EU istaknute su oblasti u pregovaračkom procesu kojima će biti posvećena posebna pažnja: poljoprivreda i ruralni razvoj; zaštita životne sredine i klimatske promene; energetika; kohezijska politika, industrija i transport.

*„Razumevajući novu metodologiju vođenja pristupnih pregovora u poglavljima 23, 24 i 35, i značaj navedenih poglavlja za dinamiku pregovora Srbija će posebnu pažnju posvetiti usaglašavanju sa pravnim tekovinama u sledećim oblastima: **(1) Poljoprivreda i ruralni razvoj; (2) Zaštita životne sredine i klimatske promene; (3) Energetika; (4) Kohezijska politika; (5) Industrija; (6) Transport.**“* Uvodna izjava Republike Srbije na Međuvladinoj konferenciji u Briselu (Pregovaračka pozicija Republike Srbije), Brisel, 21. januar 2014 godine.

1. 8. Završni komentari i preporuke:

Civilno društvo, u najširem smislu, je upoznato sa činjenicom da će proces pristupanja Srbije Evropskoj uniji drastično promeniti i oblikovati buduće socio-ekonomsko okruženje zemlje, a samim tim i položaj civilnog društva. Neophodno je da civilno društvo bude aktivno uključeno u ovaj proces, da se osposobi i osnaži da prati proces i pokaže više inicijative i želje da se sopstvenom aktivnošću i izbori za svoja prava da učestvuje u procesu donošenja odluka. Dodatno i redovno informisanje je ono što je preduslov i što je istaknuto kao neophodnost za aktivno praćenje procesa pregovora o pristupanju Republike Srbije EU.

Saradnja sa predstavnicima vlasti:

- Vlada treba da, nakon što je izabrala šefa Pregovaračkog tima, u što kraćem vremenskom periodu donese odluku kojom će biti imenovani i ostale članovi Pregovaračkog tima. Nakon toga, definisati ulogu Narodne Skupštine Republike Srbije i njenih nadležnih tela, kao i ulogu civilnog sektora i način komunikacije sa javnošću;
- Potrebno je predstaviti strukturu za vođenje procesa pregovora široj javnosti, kao i jasno istaći osobe ispred pojedinačnih pregovaračkih poglavlja koje su zadužene za ceo proces, odnosno, definisati ko je ko u pregovaračkom procesu;
- Potrebno je proces pregovora približiti građanima i zainteresovanoj javnosti na lokalnom nivou, odnosno neophodno je organizovati sastanke, debate i radionice sa predstavnicima vlasti uključenim u proces pregovora i van Beograda.

Komunikacija i informisanje o procesu pregovora o pristupanju Srbije EU:

- Potrebno je kreirati jedinstven veb portal koji će sadržati sve informacije o procesu pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji;
- Potrebno je uspostaviti jedinstvene mejling liste organizacija civilnog društva i zainteresovanih aktera koje će se odnositi na posebna poglavlja, kao i opšta lista koja će se strateški baviti celokupnim procesom.

Jačanje kapaciteta civilnog društva za aktivno učešće u procesu pregovora o pristupanju:

- Potrebno je organizovati dodatne obuke i radionice koje će obuhvatiti što više tema i oblasti iz pregovaračkih poglavlja. Posebna potreba postoji za organizovanjem obuka i radionica na lokalnom nivou;
- Organizovati otvorene panel diskusije gde postoji mogućnost za debatu sa panelistima. Preporuka je da paneli budu pokriveni i od strane medija i da postoji mogućnost uključivanja gledaoca.

2. Prilog 1: Upitnik za mapiranje organizacija civilnog društva (OCD), profesionalnih i strukovnih udruženja, akademske javnosti, medija i drugih zainteresovanih strana u procesu pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji (EU)

1. Da li je Vaša organizacija/institucija zainteresovana da aktivno prati proces pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji?

- a) Da
- b) Ne
- c) Nisam siguran/a

Dodatni komentar:

2. Koliko je vašoj OCD poznat proces pregovaranja pravnih tekovina EU?

- a) Detaljno smo upoznati sa ovim procesom (imamo eksperta/e; određene teme su u fokusu naših aktivnosti)
- b) Delimično smo upoznati sa ovim procesom (imamo osnovna znanja o procesu pregovora)
- c) Nismo upoznati sa pomenutim procesom

Dodatni komentar:

3. Procenite ocenom od 1 do 5 kapacitet Vaše OCD za praćenje procesa pregovora o pristupanju Srbije EU?

- 1 Nedovoljni
- 2 Dovoljni
- 3 Dobri
- 4 Vrlo dobri
- 5 Potpuno zadovoljavajući

Dodatni komentar:

4. Da li smatrate da je potrebno organizovati dodatne obuke, konsultativne i informativne radionice o samom procesu pregovora o pristupanju Srbije EU?

- a) Da
- b) Ne

Dodatni komentar:

5. Da li smatrate da ste dovoljno informisani o prestojećem procesu pregovora o pristupanju Srbije EU?

- a) Da
- b) Ne

Dodatni komentar:

6. Ocenite Vašu saradnju sa nadležnim organima i uspostavljenom strukturom odgovornom za vođenje procesa pregovora sa EU (1 predstavlja najmanju, a 5 najveću ocenu).

- a) Nedovoljna
- b) Dovoljna
- c) Dobra
- d) Vrlo dobra
- e) Potpuno zadovoljavajuća

Dodatni komentar:

7. Identifikujte i obeležite koja su to poglavlja u okviru pregovaračkog procesa koja ulaze u oblast i ekspertizu delovanja Vaše organizacije/institucije i za koja ste zainteresovani? Možete obeležiti više pregovaračkih poglavlja.

1. Slobodno kretanje robe,
2. Slobodno kretanje radnika,
3. Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga,
4. Slobodno kretanje kapitala,

5. Javne nabavke,
6. Pravo privrednih društava (kompanijsko pravo),
7. Pravo intelektualne svojine,
8. Politika konkurencije,
9. Finansijske usluge,
10. Informaciono društvo i mediji,
11. Poljoprivreda i ruralni razvoj,
12. Sigurnost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika,
13. Ribarstvo,
14. Transportna politika,
15. Energetika,
16. Oporezivanje,
17. Ekonomska i monetarna politika,
18. Statistika,
19. Socijalna politika i zapošljavanje,
20. Preduzetništvo i industrijska politika,
21. Trans-evropske mreže,
22. Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata,
23. Pravosuđe i osnovna prava,
24. Pravda, sloboda i bezbednost,
25. Nauka i istraživanje,
26. Obrazovanje i kultura,
27. Životna sredina,
28. Zaštita potrošača i zaštita zdravlja,
29. Carinska unija,
30. Spoljni odnosi,
31. Spoljna, bezbednosna i odbrambena politika,
32. Finansijska kontrola,
33. Finansijske i budžetske odredbe,
34. Institucije,
35. Ostalo.

7. Da li želite da primete relevantne informacije u vezi procesa pregovora i gore identifikovanih pregovaračka poglavlja?

- a) Da
- b) Ne

Ukoliko je odgovor na prethodno pitanje pozitivan, upišite mail adresu na koju želite da primete informacije

9. Molimo Vas navedite osnovne informacije o Vašoj organizaciji/instituciji

Naziv OCD:

Adresa:

Grad/Opština:

Email:

Telefon:

10. Hvala najlepše na izdvojenom vremenu. Ukoliko imate dodatnih komentara ili pitanja budite slobodni i upišite ih u sledeće polje.

**Centar za evropske integracije
Beogradske otvorene škole**

**Masarikova 5/16,
11000 Beograd**

T +381 11 30 61 372

F +381 11 36 13 112

E eupregovori@bos.rs i cei@bos.rs

W eupregovori.bos.rs i www.bos.rs/cei

